

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) เพื่อสร้างชุดกิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี สำหรับนักเรียนชาวเขา และเพื่อวิจัยผลของการใช้ชุดกิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในนักเรียน โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอน จำนวน 12 ชุดกิจกรรม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เสนอผลตามลำดับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 47 คน นักเรียนทั้งหมด ไม่เคยได้รับการเรียน การสอน หรือฝึกอบรมทักษะชีวิตมาก่อน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากนักเรียนที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) อ่านและเขียนหนังสือได้ดี 2) เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะชีวิต ครบ 12 ครั้ง และ 3) ตั้งใจเรียนจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากที่ถูกวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบ 5 ครั้ง ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ชุดกิจกรรมทักษะชีวิต

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องโรคเอดส์

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์

ส่วนที่ 4 แบบทดสอบวัดทักษะชีวิต

ส่วนที่ 5 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

ส่วนที่ 1 ชุดกิจกรรมทักษะชีวิต ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ 3 กิจกรรม ชุดกิจกรรมด้านการสร้างควมตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ 5 กิจกรรม และชุดกิจกรรมทักษะชีวิต 4 กิจกรรม ใช้เวลาทั้งหมด 28 ชั่วโมง รวม 12 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

- กิจกรรมที่ 1 เอดส์คืออะไร
- กิจกรรมที่ 2 ใครผู้มีสิทธิ์ติดเอดส์
- กิจกรรมที่ 3 มหันตภัยจากเอดส์
- กิจกรรมที่ 4 ขอเพียงกำลังใจ
- กิจกรรมที่ 5 ไม่คาดคิด
- กิจกรรมที่ 6 เพื่อนของฉัน
- กิจกรรมที่ 7 กระจกเงาของความเป็นชายและหญิง
- กิจกรรมที่ 8 สายเกินไป
- กิจกรรมที่ 9 ขจัดความโกรธลดอารมณ์
- กิจกรรมที่ 10 ตัดสินใจผิดพลาดจนวันตาย
- กิจกรรมที่ 11 ไม่ตามใจเพื่อน
- กิจกรรมที่ 12 เราคือผู้พิชิตปัญหา

การจัดเนื้อหาของชุดกิจกรรม จะเริ่มจาก ชุดกิจกรรมที่ 1 ถึง ชุดกิจกรรมที่ 12 เนื้อหาในแต่ละกิจกรรมจะมีความต่อเนื่องกัน ตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 จนถึงกิจกรรมสุดท้าย

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ใช้วัดผลก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรม ประกอบด้วยข้อสอบแบบเลือกตอบ “ถูก” หรือ “ผิด” จำนวน 39 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน โดยให้คะแนนดังนี้ ถ้าผู้ตอบเลือกคำตอบตรงกับคำตอบที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่าเป็นข้อที่ถูกต้อง จะได้ 1 คะแนน แต่ถ้าเลือกคำตอบไม่ตรงกับคำตอบที่กำหนดไว้ หรือไม่ตอบ จะไม่ได้ คะแนน แบ่งเกณฑ์การวัดระดับความรู้ ตามหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 (อ้างใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และอุษาวดี จันทรสนธิ, 2534, หน้า 839) ดังนี้

ร้อยละ	คะแนน	ระดับความรู้
0 - 59	0 - 23	ความรู้ต่ำ
60 - 79	24 - 31	ความรู้ปานกลาง
80 - 100	32 - 39	ความรู้สูง

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาดำรงเอกสารวิชาการและงานวิจัย ได้แก่ ความตระหนักต่อตนเอง ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ ค่านิยมทางเพศที่พึงประสงค์ ความตระหนักว่าเรื่องเพศและเอดส์เป็นปัญหาใกล้ตัว ความตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของเพศชายและหญิง ความเชื่อมั่นในเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ ประกอบด้วยคำถาม 24 ข้อ เป็นคำถามด้านบวก 18 ข้อ คำถามด้านลบ 6 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจและไม่เห็นด้วย กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

		คำถามด้านบวก	คำถามด้านลบ
เห็นด้วย	คะแนน	1	-1
ไม่แน่ใจ	คะแนน	0	0
ไม่เห็นด้วย	คะแนน	-1	1

คะแนนความตระหนักเรื่องโรคเอดส์ มีค่า ตั้งแต่ -24 ถึง 24 คะแนน กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับความตระหนักโดย แบ่งคะแนนเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ช่วงห่างของคะแนนเท่า ๆ กัน ดังนี้

คะแนน	ระดับความตระหนัก
0 - 8	ความตระหนักต่ำ
9 - 16	ความตระหนักปานกลาง
17 - 24	ความตระหนักสูง

ส่วนที่ 4 แบบทดสอบวัดทักษะชีวิต ใช้สำหรับวัดทักษะ 4 ด้าน คือ

4.1 แบบวัดทักษะการจัดการกับอารมณ์ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้เติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ โดยกำหนดสถานการณ์สมมติ (Scenario) ให้พิจารณาหาทางจัดการกับอารมณ์ของตนเอง โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอน ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนด้วย ดังนี้

	ตอบได้	ไม่ตอบหรือตอบไม่ได้
สำรวจอารมณ์ตนเอง	3 คะแนน	0 คะแนน
คาดการณ์ผลดี ผลเสียของการแสดงอารมณ์	3 คะแนน	0 คะแนน
เลือกวิธีควบคุมอารมณ์ที่เหมาะสม	3 คะแนน	0 คะแนน
สำรวจความรู้สึกครั้งสุดท้ายของตนเอง	3 คะแนน	0 คะแนน

คะแนนทักษะการจัดการกับอารมณ์ มีค่า ตั้งแต่ 0 ถึง 12 คะแนน กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับโดย แบ่งคะแนนเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ช่วงห่างของคะแนนเท่า ๆ กัน ดังนี้

คะแนน	ระดับทักษะการจัดการกับอารมณ์
0 - 4	ทักษะต่ำ
5 - 8	ทักษะปานกลาง
9 - 12	ทักษะสูง

4.2 แบบวัดทักษะการตัดสินใจ เป็นแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้นักเรียนเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ ประกอบด้วย สถานการณ์สมมติ ที่ให้พิจารณาตัดสินใจเลือกกระทำ 2 ทาง เช่น ไป - ไม่ไป ทำ - ไม่ทำ ต้องเลือกทางหนึ่งทางใด มี 4 ขั้นตอน ให้พิจารณาเลือกตัดสินใจ โดยผ่านกระบวนการซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนด้วย ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	ตอบได้	ไม่ตอบหรือตอบไม่ได้
กำหนดทางเลือกได้ 2 ทาง	3 คะแนน	0 คะแนน
ถ้ากำหนดทางเลือกได้ 1 ทาง	1.5 คะแนน	
วิเคราะห์ผลดีผลเสียของทางเลือกได้ทั้ง 2 ทาง	3 คะแนน	0 คะแนน
ถ้าวิเคราะห์ผลดีผลเสียของทางเลือกได้ 1 ทาง	1.5 คะแนน	
การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม	3 คะแนน	0 คะแนน
หาทางแก้ไขผลเสียที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม	3 คะแนน	0 คะแนน

คะแนนทักษะการจัดการตัดสินใจ มีค่า ตั้งแต่ 0 ถึง 12 คะแนน กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับโดย แบ่งคะแนนเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ช่วงห่างของคะแนนเท่า ๆ กัน ดังนี้

คะแนน	ระดับทักษะการตัดสินใจ
0 - 4	ทักษะต่ำ
5 - 8	ทักษะปานกลาง
9 - 12	ทักษะสูง

4.3 แบบวัดทักษะการปฏิเสธ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้นักเรียนเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ ประกอบด้วย สถานการณ์สมมติ ที่ต้องเลือกทางหนึ่งทางใด มี 6 ขั้นตอน ให้พิจารณาเลือกตัดสินใจว่าจะกระทำตามคำชวนหรือไม่ โดยผ่านกระบวนการซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนด้วย ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	ตอบได้	ไม่ตอบหรือตอบไม่ได้
ปฏิเสธ โดยแสดงความรู้สึกรู้สึกของตนเอง	2 คะแนน	0 คะแนน
ปฏิเสธ เพื่อไม่ทำตาม	2 คะแนน	0 คะแนน
ปฏิเสธ โดยมีการขอความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อรักษาสัมพันธภาพ	2 คะแนน	0 คะแนน
ปฏิเสธซ้ำ	2 คะแนน	0 คะแนน
ต่อรองขอทำกิจกรรมที่เหมาะสมกว่า	2 คะแนน	0 คะแนน
พักผ่อนหรือยืดเวลาเพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยน ความตั้งใจ	2 คะแนน	0 คะแนน
และถ้ายินยอมปฏิบัติตามคำเชิญชวน จะไม่ได้คะแนนทักษะการปฏิเสธ		
คะแนนทักษะการปฏิเสธ มีค่า ตั้งแต่ 0 ถึง 12 คะแนน กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับ โดยแบ่งคะแนนเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ช่วงห่างของคะแนนเท่า ๆ กัน ดังนี้		

คะแนน	ระดับทักษะการปฏิเสธ
0 - 4	ทักษะต่ำ
5 - 8	ทักษะปานกลาง
9 - 12	ทักษะสูง

4.4 แบบวัดทักษะการแก้ไขปัญหา เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้นักเรียนเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ ประกอบด้วย สถานการณ์สมมติ ที่ไม่ใช่การตัดสินใจเลือก 2 ทาง แต่เป็นการเผชิญปัญหาที่หาทางออกไม่ได้ มี ให้พิจารณาเลือกตัดสินใจ โดยผ่านกระบวนการซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนด้วย ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	ตอบได้	ไม่ตอบหรือตอบไม่ได้
การกำหนดปัญหา	2 คะแนน	0 คะแนน
การกำหนดทางเลือก	2 คะแนน	0 คะแนน
วิเคราะห์ข้อดีของแต่ละทางเลือก	2 คะแนน	0 คะแนน
วิเคราะห์ข้อเสียของแต่ละทางเลือก	2 คะแนน	0 คะแนน
ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ไขปัญหา 1 ทางเลือก	2 คะแนน	0 คะแนน
หาวิธีแก้ไขข้อเสียที่เกิดจากทางเลือกนั้น ๆ	2 คะแนน	0 คะแนน

คะแนนทักษะการแก้ปัญหา มีค่า ตั้งแต่ 0 ถึง 12 คะแนน กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับ โดยแบ่งคะแนนเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ช่วงห่างของคะแนนเท่า ๆ กัน ดังนี้

คะแนน	ระดับทักษะการแก้ปัญหา
0 - 4	ทักษะต่ำ
5 - 8	ทักษะปานกลาง
9 - 12	ทักษะสูง

ส่วนที่ 5 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

5.1 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยครู เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ครูประจำชั้นเป็นผู้สังเกต ในขณะที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล มีการบันทึกรายละเอียดพฤติกรรมของนักเรียนที่สังเกตได้ ประกอบด้วย ความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน และความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมใน 3 ประเด็นคือ 1) บรรยากาศขณะเรียน 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

5.2 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยนักเรียน เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้แต่ละกลุ่มเกิดการแข่งขันกันโดยให้ตัวแทนของกลุ่ม เป็นผู้สังเกต ระหว่างที่ผู้วิจัยมอบหมายงานกลุ่มให้แต่ละกลุ่มนำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ทุกกิจกรรมมีการบันทึกการให้คะแนนกลุ่มที่ตนได้รับมอบหมายให้สังเกต ดังนี้ ความร่วมมือในกลุ่ม 10 คะแนน ความสนใจของสมาชิกกลุ่ม 10 คะแนน ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ 10 คะแนน และการนำเสนอผลงานกลุ่ม 10 คะแนน รวม 40 คะแนน

คะแนนรวมของกลุ่ม	
0 - 10 คะแนน	ควรปรับปรุง
11 - 20 คะแนน	พอใช้
21 - 30 คะแนน	ดี
31 - 40 คะแนน	ดีมาก

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกัน โรคเอดส์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

ลักษณะของชุดกิจกรรม ประกอบด้วย สื่อหรือเกมต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ ป้ายนิเทศ บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง แบบสอบถาม โดยกิจกรรมต่าง ๆ จะมีทั้งกิจกรรมสำหรับรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมจะเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรู้ เกิดความตระหนัก ในเรื่องโรคเอดส์ และเป็นการฝึกทักษะการสื่อสารของนักเรียนในการป้องกันโรคจากการชักชวนของเพื่อน โดยมีสถานการณ์จำลองให้ นักเรียนและให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติในการฝึกการปฏิเสธและหาทางออกต่อคำชักชวนของเพื่อนเพื่อไม่ทำให้เสียเพื่อน รวมทั้งการสาธิตการใส่ถุงยางอนามัย เป็นต้น โดยกิจกรรมแต่ละ กิจกรรมจะประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ แนวคิด สื่อ เวลาที่ใช้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และภาคผนวก

วิธีสร้างชุดกิจกรรม ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยยึดแนวการสร้างตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำรา และรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องโรคเอดส์ เทคนิควิธีการสอน และหลักการที่จะใช้สอนเรื่อง โรคเอดส์ รวมทั้งปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ ด้านสื่อการสอน การสร้างชุดกิจกรรม

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัย ออกสัมภาษณ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 เพื่อศึกษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น และประเมินนักเรียน ในด้านความรู้ ความตระหนัก และทักษะชีวิต รวมทั้งความเสี่ยงในการติดเชื้อเอดส์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความเสี่ยงในการติดเชื้อเอดส์สูงเนื่องจากสาเหตุหลายประการคือ 1) นักเรียนมีความรู้เรื่องโรคเอดส์ยังไม่ถูกต้อง 2) สภาพครอบครัวของนักเรียนล้มเหลวทำให้นักเรียนขาดที่พึ่ง เช่น บิดาติดคุก มารดาติดสารเสพติด บิดาและมารดาติดสารเสพติด บิดาเสียชีวิต และปัญหาการหย่าร้างของบิดามารดา 3) วัฒนธรรมของเผ่าเชื้อต่อการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ คือ เมื่อเด็กชาย หญิง เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นหากพึงพอใจหรือรักใคร่ชอบพอกัน ก็สามารถมีเพศสัมพันธ์กันได้โดยเสรี โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในเด็กชายเมื่ออายุประมาณ 10 - 11 ปี ในเด็กหญิงมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 9 - 10 ปี และเมื่ออายุ 15 ปี ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงจะมีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมด 4) นักเรียนยังขาดทักษะที่สำคัญโดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง การสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การปฏิเสธ เช่น การไม่รู้จักรูปวิธีการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชวน ไม่กล้าปฏิเสธ ประเมินตนเองไม่ได้ว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี 5) เด็กนักเรียนทั้งหมดเคยพบเห็นผู้ปกครองใช้สารเสพติดเพื่อบำบัดรักษาโรคให้สมาชิกในครอบครัว และนักเรียนไม่คิดว่าเป็นสิ่งที่ผิด นักเรียนส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวเสพยาเสพติด แต่นักเรียนไม่คาดคิดว่า การใช้สารเสพติด จะนำไปสู่การติดเชื้อเอชไอวีได้ และ 6) สภาพครอบครัวบางครอบครัวบิดามีภรรยา 2 - 3 คน มีลูกหลายคน แต่ละครอบครัว จะมีลูกอย่างน้อย 5 คน บ่อยครั้ง นักเรียนต้องรับผิดชอบดูแลน้อง ช่วยผู้ปกครองทำสวน หรือออกไปหาเงินช่วยผู้ปกครองตามสถานที่ท่องเที่ยว เช่น รับจ้างถ่ายรูปกับคนต่างชาติ ขายของที่ระลึก หรือขายแรงงานในสถานที่ต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ จึงมีโอกาสถูกล่อลวงได้ง่าย ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเนื้อหา ในชุดกิจกรรมต่อไป

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นหลักของเนื้อหาของชุดกิจกรรม 3 ด้านคือ ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 - 3 ด้านการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ 5 กิจกรรมคือ กิจกรรมที่ 4 - 8 และด้านการฝึกทักษะชีวิต 4 ด้าน 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 9 - 12 (รายละเอียด ดังตาราง 4) โดยกำหนดเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ให้สอดคล้องกับปัญหาที่พบ และวัฒนธรรม ประเพณี ของชนเผ่า รวมทั้งหลักสูตร และแผนการสอนเรื่องโรคเอดส์ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละกิจกรรม และกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม

ขั้นที่ 4 กำหนดรูปแบบและวิธีดำเนินกิจกรรม ใช้รูปแบบ “การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม” ในการจัดการเรียนการสอนทั้ง 12 กิจกรรม โดยแบ่งเป็น กิจกรรมที่ 1-3 เป็น “การสอนความรู้” มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้ คือ ประสบการณ์เดิม การสะท้อนความคิดและอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด และการประยุกต์แนวคิด (รายละเอียด ในแผนภาพ 2) กิจกรรมที่ 4 - 8 เป็น “การจัดกิจกรรมสร้างความตระหนัก” มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2 ขั้นตอนคือ การสร้างความรู้ที่สอดคล้องกับความตระหนักที่ต้องการ และการจัดระบบความคิดความเชื่อ กิจกรรมที่ 9 - 12 เป็น “การสอนทักษะ” มี 2 ขั้นตอนคือ ขั้นรู้ชัดเห็นจริง และขั้นลงมือการทำ

ขั้นที่ 5 กำหนดวิธีการประเมินผลการทำกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม คือ สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนขณะที่เรียน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบแล้วให้เปลี่ยนกันตรวจ โดยครูเป็นผู้เฉลย

ขั้นที่ 6 ตั้งชื่อให้แต่ละกิจกรรม เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน รวบรวมและสร้างสื่อการเรียนที่จะใช้ในแต่ละกิจกรรม

การพัฒนาชุดกิจกรรมทักษะชีวิต ก่อนนำไปใช้จริง มีดังนี้

ขั้นที่ 1 นำกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 12 กิจกรรมไปให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของกิจกรรม ความเหมาะสมของเวลา สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครบตามองค์ประกอบ ของการเรียนการสอนทักษะชีวิตหรือไม่ รวมทั้งการใช้ภาษาให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 2 แก้ไขปรับปรุงชุดกิจกรรมทักษะชีวิต ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 3 นำไปทดลองใช้ในภาคสนาม

2. แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องโรคเอดส์ การสร้างแบบวัดความรู้เรื่องโรคเอดส์ ผู้วิจัย ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดและวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์จากชุดกิจกรรม

2.2 สร้างแบบวัดความรู้เรื่องโรคเอดส์ เพื่อใช้ทดสอบก่อนการใช้ชุดกิจกรรม และหลัง การใช้ชุดกิจกรรมแบบ เลือกคำตอบ “ถูก” หรือ “ผิด” จำนวน 60 ข้อ

2.3 นำแบบวัดความรู้เรื่องโรคเอดส์ที่สร้างขึ้นไปให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบวัดความรู้เรื่องโรคเอดส์ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ในนักเรียนชาวเขา เผ่าม้ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 5 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 48 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก กลุ่ม สูง – ต่ำ ได้ข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 39 ข้อ และนำแบบวัดความรู้ ทั้ง 39 ข้อไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.74

2.5 นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำไปใช้ทดลองในภาคสนาม

3. แบบประเมินความตระหนัก การสร้างแบบประเมินความตระหนัก ของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อโรคเอดส์ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมิน
- 3.2 กำหนดขอบเขตและเนื้อหาในการสร้างแบบประเมินความตระหนัก
- 3.3 สร้างแบบประเมินความตระหนัก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย จำนวน 60 ข้อ
- 3.4 นำแบบประเมินเจตคติเรื่องโรคเอดส์ให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
- 3.5 นำแบบประเมินเจตคติเรื่องโรคเอดส์ไปทดลองใช้กับไปทดลองใช้แก่นักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 5 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 48 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก กลุ่ม สูง-ต่ำ ได้ค่า t (ดังตารางในภาคผนวก ข) ได้ข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 24 ข้อ และนำแบบประเมินความตระหนัก ทั้ง 24 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83
- 3.6 นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข
- 3.7 ปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ภาคสนาม
4. แบบทดสอบวัดทักษะชีวิต การสร้างแบบทดสอบวัดทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้
  - 4.1 ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ วัดทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ และเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะชีวิตจากชุดกิจกรรม
  - 4.2 สร้างแบบวัดทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ เพื่อใช้ทดสอบก่อนการใช้ชุดกิจกรรมและหลังการใช้ชุดกิจกรรม จำนวน 4 ข้อ 4 กิจกรรม
  - 4.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
  - 4.4 ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง
  - 4.5 นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
5. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

5.1 กำหนดพฤติกรรมหลักของนักเรียนในชุดกิจกรรม

5.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเพื่อให้บันทึกรายละเอียดพฤติกรรมของนักเรียน
กลุ่มตัวอย่างขณะเรียนด้วยกิจกรรมแต่ละกิจกรรม

5.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไขตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความตรงตามเนื้อหา แล้วนำ
มาปรับปรุงแก้ไข

5.4 นำไปใช้ในภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้บริหารโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
แม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยทำความเข้าใจ กับครูประจำชั้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสังเกต พฤติกรรม
ของนักเรียน โดยครูประจำชั้น

3. ทำการทดสอบ วัดความรู้ ประเมินความตระหนัก และวัดทักษะชีวิตในการป้องกัน
โรคเอดส์ ก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรม (Pre – test)

4. ดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรม ระหว่างวันที่ 12 - 27 กรกฎาคม 2542 โดยทำ
การทดลองทุกวัน จันทร์ถึงวันศุกร์ วันละ 1 ชุดกิจกรรม ใช้เวลาทั้งหมดรวม 12 วัน

5. ครูประจำชั้น สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะทดลองและให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละ
กลุ่ม สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะทำกิจกรรมกลุ่ม

6. หลังการทดลอง ใช้ชุดกิจกรรม 1 สัปดาห์ ทำการทดสอบวัดความรู้ ประเมินความ
ตระหนักและวัดทักษะชีวิต หลังการทดลอง (Post – test) ครั้งที่ 1

7. หลังการทดลอง ใช้ชุดกิจกรรม 12 สัปดาห์ ทำการทดสอบวัดความรู้ ประเมินความ
ตระหนักและวัดทักษะชีวิต หลังการทดลอง ครั้งที่ 2

8. หลังการทดลอง ใช้ชุดกิจกรรม 24 สัปดาห์ ทำการทดสอบวัดความรู้ ประเมินความ
ตระหนักและวัดทักษะชีวิต หลังการทดลอง ครั้งที่ 3

9. หลังการทดลอง ใช้ชุดกิจกรรม 48 สัปดาห์ ทำการทดสอบวัดความรู้ ประเมินความตระหนักและวัดทักษะชีวิต หลังการทดลอง ครั้งที่ 4

10. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

11. นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลระดับความตระหนัก เรื่องโรคเอดส์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ข้อมูลระดับทักษะชีวิต ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ 12 สัปดาห์ 24 สัปดาห์และ 48 สัปดาห์ โดยใช้ Paired samples t - test

5. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ 12 สัปดาห์ 24 สัปดาห์และ 48 สัปดาห์ โดยใช้ Paired samples t - test

6. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ 12 สัปดาห์ 24 สัปดาห์และ 48 สัปดาห์ วิเคราะห์โดยใช้ Paired samples t - test

7. ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้จากการสังเกตขณะดำเนินการทดลอง ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์